AȘEZĂRI DE OLARI PE VALEA OLTEȚULUI

SILVIA ZDERCIUC,
MIHAIL BUTOI,
GHEORGHE MIHAI

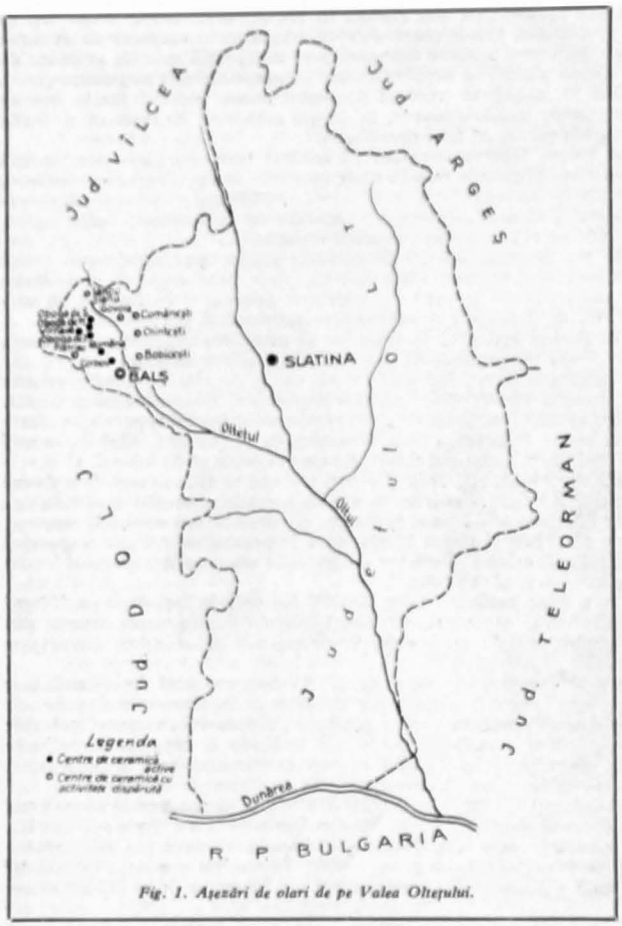

Fig. 1. Așezări de olari de pe Valea Oltețului.

În apropiere de orașul Balș, se găsește un grup de sate, situate de-a lungul Oltețului, care au practicat sau mai practică și astăzi meșteșugul olăritului: Chintești, Govora, Comănești și Bobicești pe malul stîng, Corbeni, Rom na, Pietriș, Oboga de jos, Oboga de mijloc cu cătunul Vîrnava, Oboga de sus și Iancu Jianu pe malul drept. Literatura de specialitate le cunoaște parțial și le consemnează produsele sub denumirea de ceramică de Oboga [1].

Satele de olari de pe Valea Oltețului sînt așezări vechi, menționate în numeroase documente încă din secolul al XVI-lea. Atestările documentare ale olăritului ne parvin abia din sec. XIX, deși formele și decorul ceramicii de pe Olteț au origini mult mai îndepărtate, amintindu-ne de culturile neolitice.

Așezate într-o zonă colinară, ocupația principală a locuitorilor este agricultura, așa cum ne este transmisă de cel mai vechi recensămînt cunoscut cu privire la ocupațiile locuitorilor din această

[1] B. Slătineanu, *Ceramica Românească*, București, 1958, p. 100–101; Barbu Slătineanu, Paul Stahl, Paul Petrescu, *Arta populară în R.P.R., Ceramica*, București, ESPLA, 1958; T. Bănățeanu, *Ceramica populară românească* în «Arta Plastică», nr. 3, 1955; Paul Stahl și Paul Petrescu, *Ceramica țărănească din Oltenia*, în «Arta Plastică» nr. 1, 1957; Paul Petrescu, Elena Secoșan, *Arta populară, Îndreptar metodic*, București 1966, p. 151–152, Barbu Slătineanu, Paul Petrescu și Paul Stahl, *Manual de ceramică populară*, Edit. de Stat Didactică și Pedagogică, București, 1958, p. 90–91.

https://biblioteca-digitala.ro

zonă [2], confirmată și de datele statistice cuprinse în dicționarul geografic al lui Locusteanu din 1889 [3]. Din punct de vedere etnografic, așezările de pe Valea Oltețului se încadrează în zona Romanați.

Olăritul constituie meșteșugul cel mai dezvoltat, alături de numeroase alte meșteșuguri practicate în regiune — cojocăritul, fierăritul, împletiturile de nuiele și papură etc.

Grupul de sate de olari de pe Valea Oltețului formează unul din cele mai importante centre de ceramică din țara noastră, relevîndu-se atît prin bogăția formelor și a compoziției ornamentale, cît și prin cea a cromaticii sale. Prin măiestria lor, cei aproape 150 olari ciți mai lucrează în Corbeni, Româna, Oboga de jos, de mijloc și de sus, aduc un aport important la creșterea valorii artistice a ceramicii românești.

Cu toate trăsăturile sale particulare, ceramica de pe Olteț prezintă și similitudini cu numeroase centre de ceramică din țara noastră, încadrîndu-se astfel specificului ceramicii românești.

Lutul de oale — materia primă — este procurat din matca Oltețului, iar humele colorate, în parte, ca și smalțul, din comerț.

Prelucrarea lutului, modelarea vaselor, uneltele folosite, nu se deosebesc de tehnica ceramicii populare în general, cu excepția unor termeni locali, de mai puțină importanță.

Se lucrează ceramică smălțuită și ceramică nesmălțuită. Exceptînd cazul a 2—3 olari de la Corbeni, formele de ceramică nesmălțuită sînt din ce în ce mai reduse, rezumîndu-se doar la cîteva forme de oale și la jucării.

Categoriile ceramicii smălțuite sînt mai numeroase, fiecare formă avînd la rîndul ei mai multe variante. Se lucrează ulcioare, clondirașe pentru băut țuică și vin, cofe, căni, oale (unele din ele denumite « lăscărițe »), « taiere », străchini, castroane, « sacsii » (ghivece pentru flori), « ghivece » (forme de vase folosite pentru « țăst »), ibrice, putinee pentru bătut untul, borcane speciale pentru vin, sfeșnice, talere, butoiașe pentru țuică, ploști, tămîernițe, jucării, figurine etc.

Motivele ornamentale geometrice, îndeosebi valul și spirala, predomină. Alături de ele, motivele zoomorfe și antropomorfe prezintă unul din caracterele specifice ale acestei ceramici, îndeosebi pentru Oboga de jos. Din ce în ce mai mult își face apariția decorul floral, decor care aduce cu sine o varietate și mai mare a nuanțelor cromatice.

Numeroasele tehnici de ornamentare utilizate dau o notă de varietate în plus diversității compozițiilor ornamentale. Amintim pe cele mai frecvente — *relieful înalt*, folosit în special la decorarea urcioarelor de nuntă și a vaselor de mare capacitate; decorarea cu « făchieșul », cu zimțarul sau zgîrieciul, cu degetul sau unghia, cu cornul (cea mai răspîndită tehnică de ornamentare, cu varianta ei, *jîrdvirea cu cornul*), cu pensula, prin ștampilare, cu paiul, cu titirezul, picate cu lingura etc.

Unitățile de măsură folosite sînt capul și vasul, întîlnite și în numeroase alte centre de ceramică din Oltenia și Muntenia [4]. Capacitatea unui cuptor se măsoară după numărul de vase ce intră în el. Capacitatea obișnuită a unui cuptor este de 50 vase [5]. Într-un vas intră de exemplu, 16, 14, 10, 8 urcioare, într-un cap de vase — 1600, 1400, 1000, 800 de urcioare [6].

Satele de olari de pe Valea Oltețului cunosc mai multe moduri de desfacere a produselor. În trecut, cu căruța, parcurgeau în etape satele spre tîrgurile de vară și de toamnă, azi cu camionul se asociază 3—4 olari, desfăcîndu-și marfa pe piețe fixe. Uneori, olarii din Corbeni mai transportă cu coșuri, un număr restrîns de vase spre a le vinde săptămînal pe piața Balșului. Între cele două războaie mondiale, sînt semnalați negustorii de vase, ce cumpărau o cantitate mare de oale pe un preț scăzut și le revindeau la Slatina și Craiova cu un cîștig important [7].

Producția olarilor cunoaște o activitate maximă în perioada tîrgurilor și bîlciurilor tradiționale (moșii de iarnă, vară, toamnă, bîlciurile din august, septembrie și octombrie).

Cu mici excepții, olarii, fie că aparțin de un sat, fie de altul frecventează aceleași tîrguri, pregătind vase anume, după cererea cumpărătorilor și după anotimp.

Regiunile parcurse cuprind Oltenia, o bună parte din Muntenia, ajungînd uneori pînă în Dobrogea și Moldova, în ultima vreme chiar și în Transilvania.

În trecut se semnalează cazuri cînd olarii de pe Olteț treceau în Bulgaria la diferite tîrguri, de unde procurau adesea și hume colorate [8].

Malul drept al Oltețului găzduiește cele mai importante centre de olari, multe din ele cu activitate în floare. Prima așezare de olari, la 3 km de Balș, este Corbeni, cel mai puternic centru de ceramică nesmălțuită din zonă. Pînă în anul 1925, a aparținut împreună cu Româna, de comuna Virtina [9], iar după această dată sînt alipite orașului Balș [10].

---

[2] Manuscrisul nr. 384/385/1819. *Catagrafia satelor din plasa Oltul de jos și Oltul de sus, jud. Romanați.*
[3] C. Locusteanu, *Dicționarul geografic al jud. Romanați*, București, 1889.
[4] Tancred Bănățeanu, *Ceramica din Glogova, reg. Craiova*, București, 1965, p. 27—31.
[5] Informator, Murgășan Marin, Româna.
[6] Informator, Turcitu Dumitru, 42 ani, Româna.
[7] Informator, Cîrstea Iancu, 64 ani, Româna.
[8] Ibidem
[9] C. Locusteanu, *op. cit.*, p. 82 și 215.
[10] Legea administrativă din 1925.

https://biblioteca-digitala.ro

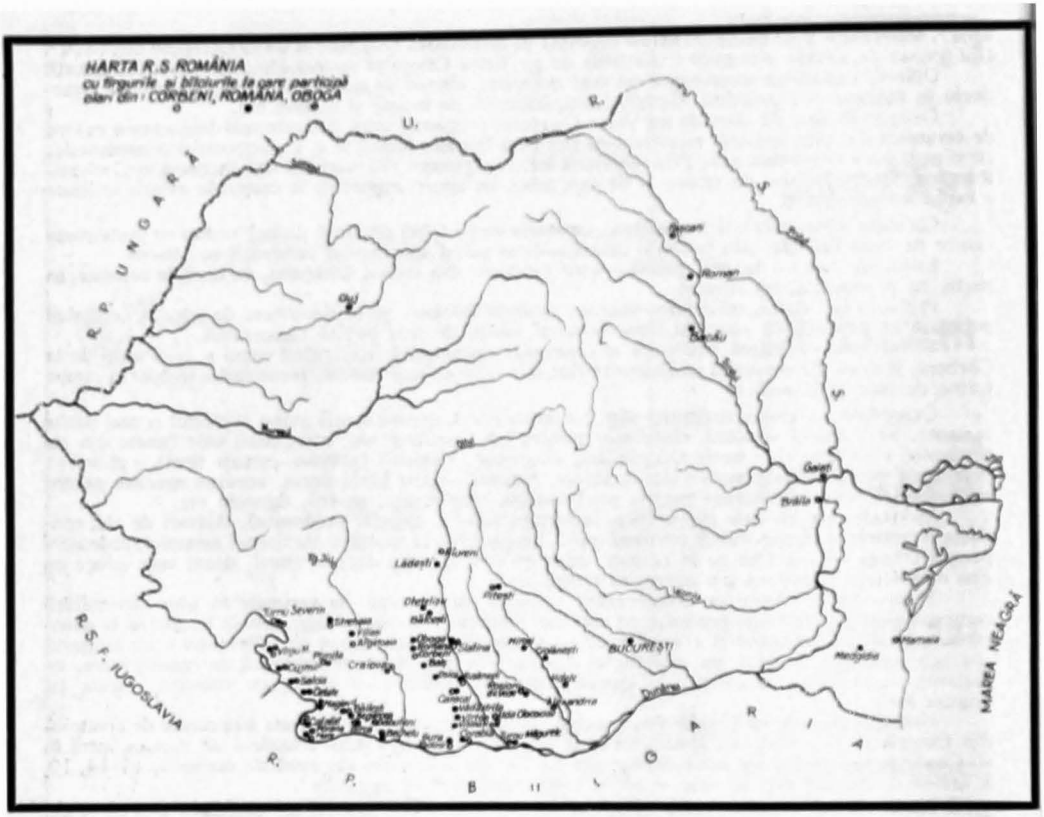

Prima menţiune documentară a comunei Vîrtina o găsim în hrisovul voievodului Pătru din anul 1564 (7072) aprilie 18 [11], iar Corbenii apar cu denumire precisă de moşie, într-un document din 1596 (7104), 7 iulie, printre proprietăţile întărite de Mihai Viteazul, vestiţilor săi căpitani Radu, Preda şi Stroe Buzescu, proprietate întărită printr-un alt document şi în 1598 [12].

Din sec. al XVII-lea avem numeroase documente care ne informează despre Corbeni, ca moşie cu vad de moară pe apa Olteţului [13]. În a doua jumătate a sec. al XVII-lea, Corbenii aparţin de Mănăstirea Brîncoveni, situaţie ce va dura pînă la secularizare. Actele de danie şi de întărire a obligaţiilor faţă de mănăstire, date în 1644, 1676, 1698... 1861, sînt concludente [14].

Datele documentare privind meşteşugul olăritului la Corbeni ne sînt furnizate de un document din anul 1843, în care sînt menţionate numărul şi denumirea vaselor, pe care olarii din Corbeni erau obligaţi să le predea gratuit proprietarului moşiei, respectiv Mănăstirii Brîncoveni, fiindu-i necesare « *pentru praznicul ce se apropie* » [15].

Majoritatea olarilor de la Corbeni produc forme smălţuite şi nesmălţuite, asemănătoare cu cele de la Oboga şi Româna. O notă aparte o constituie obiceiul olarilor de la Corbeni ca vasele de mare capacitate să fie însemnate fie cu numele meşterului care le-a confecţionat, fie cu cele ale clientului. Mai fac excepţie 2—3 olari, care începînd de prin 1940, lucrează forme de ceramică nesmălţuită, asemănătoare cu cele de la Tg. Jiu, pe care în limbajul local le şi denumesc « oale de Tg-Jiu ». « *Am început să facem astfel de vase, de cînd olarii de la Tg. Jiu nu mai vin cu căruţele de oale pe la noi* », ne informează meşterul olar Mitriţă Dumitru din Corbeni.

[11] Arhivele Statului Bucureşti, Condica mănăstirii Călui, ms. 722, f. 232.
[12] *Doc. privind Ist. Rom. veac XVI, T.R.*, Bucureşti) 1953, p. 216, 306.
[13] M-rea Călui (indicele cronologic 8) D.G.A.S., 1953.
[14] M-rea Brîncoveni (indicele cronologic D.G.A.S., Bucureşti, 1949.
[15] Arhivele Statului Bucureşti, M-stirea Brîncoveni, dos. 143/1843, şi f. 7, dos. 226/1846; Doc. privind Ec. Ţ. Româneşti 1800—1850, vol. II, p. 840, şi p. 941.

https://biblioteca-digitala.ro

Fig. 2. Oală nesmălțuită, cu decorul specific «cotalul» — Romîna (colecția Muzeului de artă populară al R. S. România), (foto Dan Grigorescu).

Fig. 3. Jucării antropomorfe-Oboga (colecția Muzeului de artă populară al R. S. România), (foto Dan Grigorescu).

Fig. 4. Strachină, comuna Iancu Jianu (colecția Muzeului de artă populară al R. S. România), (foto Dan Grigorescu).

Fig. 5. Figurină — Oboga de Jos (colecția Muzeului de artă populară al R. S. România), (foto Dan Grigorescu)

https://biblioteca-digitala.ro

Alături de formele de vase înrudite îndeaproape cu cele gorjene, olarii din Corbeni au mai transpus motivele ornamentale geometrice de Tg. Jiu și pe forme specific locale: ibricul, clondirul, strachina, pușculița etc.

Materia primă din care se confecționează acest gen de vase, spre deosebire de ceramica tradițională, este un lut de calitate superioară, ce nu se mai scoate din matca Oltețului, ci de pe un deal numit « Chilia » de la adîncime de 12—15 m. Cromatica decorului, spre deosebire de cea a vaselor autohtone, scoate și mai mult în evidență fondul cărămiziu al vaselor.

Astăzi în Corbeni mai lucrează 24 olari, față de cei aproape 60 cîți lucrau în trecut. Alături de olarii autorizați, tradiția locală a mai păstrat sub denumirea de « *ciorogari* », numele multor olari care lucrau clandestin.

Româna este situată în imediata apropiere a Corbenilor și aparține tot de orașul Balș. Vechimea localității poate fi reconstituită tot pe baza documentului din 18 aprilie 1564, în care apare comuna Vîrtina, de care aparținea. Spre deosebire de Corbeni și Oboga, vechimea meșteșugului nu este consemnată de nici un document istoric. Formele vaselor, anumite motive ornamentale și generațiile de olari reconstituite, ne dau posibilitatea să afirmăm că vechimea meșteșugului e egală cu cea de la Corbeni și Oboga.

Astăzi Româna deține numărul cel mai mare de olari, care se ridică la 70, deși tradiția locală mai păstrează numele a peste 100 de olari din trecut.

La Româna întîlnim în special decorul geometric: valul denumit local «cotel» și spirala constituie elementele ornamentale cele mai răspîndite. Combinate cu linii șerpuite, cu benzi de buline, aceste elemente simple redau o diversitate de compoziții ornamentale, deosebind astfel pe un creator de celălalt. La definirea personalității artistice a fiecărui creator în parte contribuie, alături de diversitatea compozițiilor ornamentale, și nuanțele cromatice în care sînt realizate. Cele mai reușite forme ale ceramicii smălțuite sînt strachinile, taierele și ulcioașele, cu puține excepții ibricele de nuntă cu decor reliefat.

Ceramica nesmălțuită lucrată aici se reduce la cîteva forme de oale. La eleganța formei se adaugă simplitatea decorului realizat cu humă albă.

« Fluiericele », cum sînt denumite jucăriile, constituie un alt produs important al olarilor de la Româna. Ele sînt reprezentări de animale (cîini, cai) și păsări (cocoși, cuci, pupeze și guguștiuci), talentul creatorului manifestîndu-se prin maniera în care este redat penajul păsărilor și blana animalelor, precum și prin expresivitatea mișcării capului.

În ultima vreme, sînt tot mai numeroase fluiericele în formă de urcioare și sfeșnice. În mod obișnuit ele sînt angobate, iar petele de smalț verde strălucitor scot și mai mult în evidență albul angobei.

Oboga, cea mai puternică așezare de olari de pe malul drept al Oltețului, are în componența sa 3 sate: Oboga de jos, Oboga de mijloc cu un cătun Vîrnava și Oboga de sus, împărțire menționată și în sec. XIX [16] și care se păstrează pînă în anul 1968, cînd comunei Oboga îi sînt adăugate localitățile Călui și Gura Călui.[17]

Moșie a Buzeștilor în sec. XVI și XVII [18], o vom întîlni pomenită în a doua jumătate a sec. al XVIII-lea, în așezămîntul lui Matei Morînglavul și al soției sale Maria, cînd alături de moșiile închinate schitului Șerbănești Vîlcea, se numără și « *partea treia din moșia Oboga sud Romanați ce iaste partea mea (alături de alte moșii și robi țigani)* » [19].

Prima mențiune documentară a olăritului de la Oboga ne parvine din a doua jumătate a sec. al XIX-lea, cînd meșteșugul olăritului era așa de dezvoltat, încît autoritățile jud. Romanați erau obligate să caracterizeze astfel economia județului: « *...industria există în starea cea mai rudimentară, ea mărginindu-se la... olăria ce se crează la Oboga* » [20].

Dezvoltarea meșteșugului la Oboga, la începutul sec. XX, ne este confirmată și prin participarea unui număr mare de olari, la concursul de olărie ținut la București în 1910 [21].

În Oboga, formată din 3 sate și un cătun, mai lucrează azi doar vreo 60 olari, iar numărul lor este în descreștere.

Cel mai important din aceste 3 sate îl constituie Oboga de jos, care se evidențiază atît prin calitatea artistică a produselor sale, cît și prin folosirea cu precădere a decorului figurativ pe taiere, talere și îndeosebi a reliefului înalt de pe ulcioarele de nuntă, categoria cea mai importantă și interesantă a ceramicii de Oboga. Ulcioarele de nuntă lucrate la Oboga se deosebesc de cele obișnuite printr-un decor și o cromatică mai bogată. Adesea ele capătă înfățișări de păsări — barză sau găină cu pui așezați în cuib, pelicani, rațe, de pește, sau forma unor figurine antropomorfe, a căror asemănare cu figurinele preistorice este evidentă. Printre motivele decorative, șarpele este ornamentul cel mai des întîlnit. În seria motivelor decorative mai întîlnim și alte reprezentări: broasca, leul etc. Pe unele ulcioare de nuntă, datînd din a doua jumătate a sec. al XIX-lea, apar în mod frecvent 7 figuri omenești. Cromatica bogată subliniază caracterul festiv al ulcioarelor de nuntă.

---

[16] Indicatorul comunelor rurale după noua organizare a legii comunale, București 1865, p. 79.
[17] Buletinul oficial al jud. Olt, 1968, p. 5.
[18] Arhivele Olteniei, Anul XV, ianuarie-iunie 1937, Însemnări pe marginea volumului *Monografia județului Romanați* de Șt. N. Ricman, dr. Fr. Iosif, V. Enescu, Paul Constantinescu, p. 186—187.
[19] Col. Mih. Seulescu nr. 56, Condica Pantelimonului, f. 193, și V. publ. « Oltenia » Cartea F. nr. 2/15. I. 1940, p. 22.
[20] Expunerea situației jud. Romanați, 1875, 1904, fila 4.
[21] Colecții Muzeului de artă populară al R. S. România, inv. nr. c 411, 412, 240, 242, 207.

https://biblioteca-digitala.ro

O altă categorie importantă a ceramicii smălțuite, lucrată la Oboga, o constituie jucăriile. Alături de pușculițele de formă rotundă, cu decorul geometric al ulcioarelor transpus pe ele, olarii de la Oboga au modelat pușculițe în formă de: lei, cîini, delfini, redate într-o cromatică cu predilecție de nuanțe închise: verde măsliniu, brun roșcat etc.

Fluierele, cele mai multe zoomorfe, reprezintă cerbi, căprioare, girafe, urși, cîini de rasă etc. Smălțuite fildeșiu sau cărămiziu, petele neregulate de nuanțe închise scot și mai mult în evidență originalitatea lor.

Jucăriile antropomorfe sînt reprezentări de personaje feminine în costume de epocă (sec. al XVIII-lea) și completează varietatea acestei ramuri speciale a ceramicii populare.

Alături de chiupurile amforoidale cu gîtul alungit și decor alveolar, chiupurile nesmălțuite decorate cu un val pronunțat de humă albă ne amintesc de formele vechi nesmălțuite, lucrate altădată la Curtea de Argeș.

Acestor vase de capacitate nesmălțuite le putem adăuga alte două categorii, strachina cu decorul spiralic de angobă albă, acoperind întreaga suprafață a vasului, ulcioarele cu corpul ovoidal sau bitronconic, pe suprafața cărora decorul spiralat alternează cu linii șerpuite. Decorația altor ulcioare nesmălțuite cuprinde fragmente de linii frînte, într-o alternanță ritmică cu benzi de un verde măsliniu intens.

Satul Pietriș sau Tomeni, nume sub care apare în documentele feudale, este atestat în sec. al XVI-lea și aparține de com. Baldovinești [22]. Meșteșugul olăritului, ca și celelalte meșteșuguri, este de dată mai recentă.

În perioada dintre cele două războaie mondiale, Pietriș a adăpostit 6 olari, ce practicau olăritul concomitent cu meseria de cruceri. Majoritatea din ei au învățat meseria de la olarii din Română.

Categoriile de vase, puține la număr, nu prezintă valori artistice deosebite, fiind mai mult o ceramică de uz curent.

Localitatea Iancu Jianu, situată la 16 km de Balș, este cel mai depărtat centru de ceramică de pe Valea Oltețului. Proprietate a Buzeștilor, ea este cunoscută în documentele epocii feudale sub numele de *Ciuturoaia* sau *Cepturoaia* [23]. O dată cu intrarea în patrimoniul familiei Știrbei, satul își schimbă denumirea în Știrbei [24], denumire pe care o păstrează pînă în 1950, dată la care capătă numele de Iancu Jianu, în amintirea vestitului căpitan de haiduci.

Alături de alte meșteșuguri practicate în localitate, cojocărit, fierărit, împletituri din nuiele — olăritul cunoaște în a doua jumătate a sec. al XIX-lea o mare dezvoltare.

Datele documentare cu privire la vechimea meșteșugului lipsesc. Știm doar că în 1910, olarul Marin Florea zis Gogete din Știrbei, participă cu mai multe obiecte la concursul de olărie organizat la București [25].

În tradiția locală se mai păstrează, de asemenea, numele unor olari; numele multora a dispărut însă, deoarece, pe la 1900, existau în comună aproape 50 de olari [26].

Importanța centrului de ceramică de la Iancu Jianu ne este confirmată și prin faptul că numeroși tineri din satele învecinate veneau să-și facă ucenicia aici. Semnalăm cazul vestitului Mitriță Viscol din Oboga, care și-a făcut ucenicia la Marin Florea Preda zis Gogete, specializat în borcane cu decor în relief, de șerpi și broaște. Aceste motive ornamentale au fost transpuse de Mitriță Viscol pe vasele de mare capacitate și ele devin caracteristice pentru Oboga, după încetarea practicării meșteșugului la Iancu Jianu, în jurul anului 1930 [27].

Deși cu un puternic specific local, creația artistică a olarilor de la Iancu Jianu face parte integrantă din creația artistică a celorlalte centre de olari de pe Olteț. Formele cele mai reușite din fondul păstrat sînt străchinile cu decorul lor predominant geometric (spirala, linia șerpuită, solzii de pește). La valoarea lor artistică contribuie în mare măsură și cromatica: galbenul puternic al ornamentelor conturat cu albastru închis sau brun este accentuat de fondul strălucitor, cărămiziu-roșcat. O altă serie de străchini cu decor vegetal și geometric, realizat cu albastru cobalt și roșu pătlăgea, ne amintește de ceramica de Vama.

A doua categorie de vase lucrate la Iancu Jianu, ce merită o mențiune specială, sînt vasele de mare capacitate, cu forme perfecte, de o armonioasă eleganță, la care motivele ornamentale, brîul alveolar și valul, sînt un indiciu în plus al vechimii centrului, la care se mai adaugă elementele de decor zoomorf: motivul șarpelui sau al broaștei.

La majoritatea vaselor de mare capacitate, cromatica decorului are caracter monocrom. La cîteva vase vechi însă, întîlnim un decor vegetal, realizat în nuanțe de galben și verde, accentuat de fondul roșu-cărămiziu, ce capătă o nuanță de roșu pătlăgea, culoare atît de specifică ceramicii populare din Țara Oașului.

---

[22] *Doc. privind Ist. Rom. sec XVI, Ec. Ț. Românești*, vol. III, p. 127.
[23] Frunzescu C., *Dicționar statistic*, 1872, și O. G. Lecca, *Dicționar istoric, arheologic și geografic al României*, București, 1937, p. 129 și 492.
[24] C. Locusteanu, *op. cit.*, p. 202 și p. 209.
[25] Colecția M.A.P. al R. S. România, inv. nr. c 217, 218, 219.
[26] Informator Petre Păduraru, 75 ani, Iancu Jianu.
[27] Informator Gh. Neacșu, 72 ani.

https://biblioteca-digitala.ro

Celelalte categorii de vase, lucrate altădată la Iancu Jianu, sînt reprezentate prin forme obișnuite, care nu se deosebesc de producția centrelor învecinate.

Centrele de olari de pe malul stîng al Oltețului sînt atestate documentar în a doua jumătate a sec. al XVI-lea [28]. Producția lor reconstituită nu e mai veche de ultimul pătrar al secolului trecut. Activitatea lor a încetat în anii celui de-al II-lea război mondial.

Au fost identificate 4 sate în care s-a practicat olăria de către un număr redus de olari: Comănești, Govora, Chintești, Bobicești, aparținînd de comuna Bobicești. Satul cu cei mai numeroși olari a fost Comănești, unde sînt încă cunoscute numele a 15 olari. În rest numărul olarilor nu trece de 5, de fiecare sat.

Aceste sate-cătune, în care s-a practicat altădată olăritul, sînt niște mici filiale ale centrelor Oboga și Romăna. Producția lor, în bună parte reconstituită, nu face nici o excepție de la producția satelor învecinate. Merită menționată doar prezența unor bolduri de casă, smălțuite, cu un decor alveolar și măști omenești în relief, asemănătoare prin formă și colorit, cu cele produse la Dărmănești în Muntenia.

Cercetarea ceramicii populare de pe Valea Oltețului ne-a dezvăluit fenomene mai puțin cunoscute ale acestei străvechi îndeletniciri. Prin formele și motivele sale ornamentale — cu precădere geometrice (spirala, valul și brîul alveolar etc.) — se înrudește cu ceramica culturilor neolitice din Oltenia: Starčevo-Criș, Vinča, Vădastra, Sălcuța, descoperită în așezările din zona Slatinei, ca și cu ceramica dacică.

Alături de decorul geometric, reprezentările zoomorfe și antropomorfe sînt caracteristice zonei. Aceste reprezentări, care au avut cu siguranță anumite semnificații magice în trecutul îndepărtat, au pierdut în cea mai mare parte cu trecerea timpului, sensurile inițiale, rămînînd doar elemente cu funcție decorativă, transmise din generație în generație.

În ceea ce privește formele de vase lucrate la Corbeni, Romăna și Oboga, se observă părăsirea formelor tradiționale, cu deosebire în cazul ceramicii nesmălțuite și transformarea formelor smălțuite în piese destinate cu exclusivitate decorului, reduse la dimensiuni miniaturale. Creșterea numărului de vase smălțuite se observă și din cantitatea de smalț folosită pe măsură ce scade producția ceramicii nesmălțuite. Astăzi folosesc pentru un cap de vase, 30 kg de smalț, altădată foloseau 2 kg de smalț pentru stropit, îndeosebi smalț verde și brun închis.

Tehnicile de ornamentare sînt înlocuite tot mai mult prin ornamentarea cu pensula, folosită îndeosebi la decorația florală.

Atestările documentare pomenesc doar de ceramica smălțuită. Cea nesmălțuită, uzuală, nu făcea parte din categoriile cerute de proprietarii feudali, deși ea este păstrătoarea elementelor tradiționale autohtone. Multe din piesele de ceramică, pomenite în documentul din 1843 (ibrice, talere,) sînt forme împrumutate ce au pătruns și s-au păstrat pînă astăzi în producția satelor de olari de pe Olteț.

Deși fiecare olar cunoaște și poate să lucreze toate categoriile de vase, se observă fenomenul specializării pe forme de vase. Unii știu să modeleze mai bine vase de mare capacitate, alții știu să facă ulcioare frumoase, iar alții fac numai jucării etc. Această specializare dă posibilitatea creșterii valorilor artistice la o categorie de vase sau alta.

Meșteșugul olăritului a fost transmis din generație în generație, însușirea tainelor meșteșugului făcîndu-se de la o vîrstă foarte fragedă. Se semnalează cazuri destul de frecvente a căsătoriilor de olari din sate diferite, fenomen ce a dus la transmiterea unor elemente dintr-un sat în altul.

Adesea elementele ornamentale de pe vase sînt transpuse pe alte categorii de artă populară. Citățm cazul lui Constantin Diaconeasa din Oboga, ce transpune pe ouăle încondeiate acvila, peștele, cocoșul, heruvimul, motive ornamentale întîlnite frecvent pe talerele și taierele lucrate de tatăl său Marin Diaconeasa, între anii 1930 — 1940.

Meșteșugul olăritului este practicat aproape cu exclusivitate de către bărbați. Excepție face Oboga, în care mai există 2 olărițe ce lucrează și ele la roată. În rest femeile participă îndeosebi la decorarea vaselor.

Probleme interesante ridică în studiu așezările de olari de pe Olteț și familiile de olari, gruparea lor pe anumite străzi, tîrgurile și bîlciurile la care participă, pe bază de rudenie și vecinătate.

Cercetările întreprinse în vederea unei cunoașteri complete a creației populare de pe Valea Oltețului, confirmă, încă o dată, legea unității creației populare dintr-o zonă etnografică, unitate de la care nu face excepție chiar un meșteșug popular, ce-și desface produsele pe o arie mult mai mare ca limitele zonei din care face parte, cuprinzînd în cazul de față mai multe provincii.

RÉSUMÉ

Les documents du XVIe siècle attestent l'ancienneté des établissments de potiers situés sur les rives de l'Olteț. Le métier du potier est mentionné seulement dans les documents du XIXe siècle.

Dans beaucoup de ces vilages, on ne fait plus de pots, mais dans d'autres les 150 créateurs populaires nous transmettent aujourd'hui aussi les valeurs artistiques heritées de plusieurs générations de potiers. On travaille de la céramique émaillée et non-émaillée, avec des formes et un décor varié, soulignés par une vive chromatique. Par ces qualités artistiques, Corbeni, Oboga et Romăna peuvent être considérés parmi les plus importants établissments de potiers de notre pays.

[28] Arhivele Statului, Mănăstirea Călui, II/2.

https://biblioteca-digitala.ro